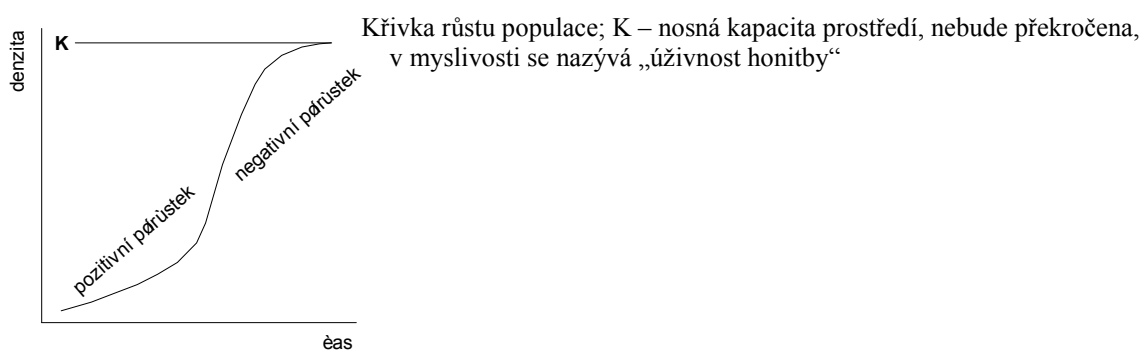

15. Dynamika populace – natalita, mortalita, populační strategie r a K , populační cykly

Natalita: množivost, porodnost; schopnost populace narůstat, počet nových jedinců za jednotku času; pokud je populační hustota nízká, je realizovaná množivost relativně vyšší, naopak při výrazně nadoptimální početnosti množivost silně klesá

Mortalita: úbytek jedinců v populaci v důsledku vymírání, souvisí s ní i délka života jedince určitého druhu; některé druhy vkládají značnou energii do rozmnožování a produkce potomstva, jeho nadbytek pak kompenzuje vysokou úmrtnost během vývoje; nevyváženost množivosti a úmrtnosti pod vlivem konkrétních ekologických podmínek může vyvolávat výrazné kolísání početnosti těchto populací
druhy, které vynakládají větší energii na delší embryonální vývoj, na dokonalou péči o potomstvo a snadnější přežití mají pak nižší úmrtnost a malý počet potomků; jejich populační hustota kolísá méně nebo dlouhodobě

Populační strategie r a K : morfologické a fyziologické vlastnosti, reprodukční kapacita, způsoby šíření, zvláštnosti vývoje, konkurenční schopnost, odolnost vůči narušení a stresům

r – strategové: menší velikost těla, rané rozmnožování, krátký věk, rychlé střídání generací, velký počet malých potomků, početnost rychle narůstá, extrémní stanoviště bez konkurenčních vlivů (mšice, hraboš polní, potkan, merlík, lebeda, jednoleté kulturní rostliny)

K – strategové: opak, velká hmotnost těla, dlouhý věk, opožděné rozmnožování, dokonalá péče o potomstvo, menší počet větších potomků, konkurenčně zdatní, stabilní prostředí (jasoň červooký, velké šelmy, dravci, jelen evropský, velcí kopytníci, duby, buk lesní, pýr plazivý)

Populační cykly: u řady populací dochází k pravidelným nebo nepravidelným výkyvům populační hustoty; častěji u živočichů, ale jsou i u rostlin; kolísání během jediné sezóny – **oscilace**, v průběhu více let – **fluktuace**, odhalení příčin fluktuací by mělo velmi vážný význam v lesnictví – boj se škůdci
nápadné výkyvy populační hustoty jsou známy například u bělásky zelného, bekyně zlatořitné, obaleče dubového, bekyně mnišky, bekyně velkohlavé
u hraboše polního, norníka rudého a řady dalších hlodavců se vyskytují obvykle 3 – 4leté cykly, u větších savců, např. u zajíců a jejich predátorů, trvají cykly 9 – 10 let
klasickým příkladem je kolísání početnosti rysa kanadského v 9 až 10letých cyklech v závislosti na výskytu zajíce měnivého

možné příčiny:

- ✓ vliv abiotických faktorů
- ✓ následky vztahů k ostatním populacím
- ✓ vliv interakcí uvnitř populace